

3. Куш Т. Майстерня креативності. Методичний журнал «Педагогічна майстерня». 2016. 35 с.

4. Макарова Л., Корнієнко Л., Рига Г. Сторітелінг як технологія розвитку креативності здобувачів вищої освіти КЗ «Покровський педагогічний коледж». 2018 р. 37 с.

Олег Авраменко,
*Тернопільський національний педагогічний університет
 імені Володимира Гнатюка,
 студент 2 курсу
 факультету іноземних мов
 Науковий керівник:
 д. пед.н., професор Н. Грицак*

ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЗБІРКИ «КВІТИ ЗЛА» ШАРЛЯ П'ЄРА БОДЛЕРА

Одним із важливих завдань шкільної освіти при викладанні гуманітарних предметів є формування в учнів естетичного сприйняття світу. Це розвиватиме їхній художній смак, сприятиме формуванню культурної компетентності та розширюватиме розуміння суспільства та культури. Надзвичайно важливо знайомити учнів із шедеврами світової класики, зокрема із творами Шарля П'єра Бодлера [1]. Це має вагоме значення зараз, у час найбільшої з часів Другої світової війни у континентальній Європі, адже в умовах глобальних викликів та соціальних змін мистецтво стає не лише засобом естетичного задоволення, але й інструментом для розуміння складних аспектів сучасного світу, відрядою у важку хвилину. Проза і поезія дозволяє легше переносити складні життєві ситуації, особливо кризові етапи, котрі можуть переживати той чи інший народ, чи окремі особистості. Художня література посилює національну свідомість та силу духу. Отож, чому зараз так важливо формувати в учнів художнє сприйняття світу?

У наш час прагматизації суспільства, коли меркантильність та поверховість сприйняття світу стають нормою, глибокий аналіз тих творів світової літератури, де акцентується на моральних, естетичних категоріях чи

гуманних аспектах життя й діяльності людини – є важливим завдання у роботі вчителя зарубіжної літератури. Художнє сприйняття світу формує в молодій особистості почуття гармонії, естетичного задоволення, а головне – наділяє можливістю розуміти та відчувати емоції інших людей. Таким чином, вивчення зарубіжної літератури має колосальне значення у формуванні людської особистості, сприяє розвитку гуманності, співчуття та емпатії, що є необхідними як для індивіда, так і для суспільства в цілому.

Збірка «Квіти зла» Шарля Бодлера у руках досвідченого вчителя може стати потужним інструментом для виховання в учнів художнього сприйняття світу [6]. Її тематика пронизана глибоким філософським змістом та виразним мистецтвом слова, багата на символи й за змістом, дозволяє відчувати глибоке естетичне задоволення, усвідомити цінність мистецтва та познайомитись із прикладом художньої творчості, що стала передтечією символізму. Вивчаючи передбачені шкільною програмою твори з цієї збірки, зокрема, вірші «Альбатрос», «Відповідності» та «Вечорова гармонія» учні можуть відчувати гармонію і красу, розвинути сприйняття естетичних цінностей [4]. Наприклад, добре демонструє тонке відчуття автором краси природи та цікаві алегорії фрагмент вірша «Вечорова гармонія»:

Ридає скрипка десь, як серце в самотині,
зненавидівши те, що чорним звать нічим;
сумна краса небес в спокої віковім,
пірнуло сонце в кров, що застигає в сині...
Зненавидівши те, що чорним звать нічим,
шукає серце втіх в минулій світлій днині.
Пірнуло сонце в кров, що застигає в сині,
а слід горить в мені потиром золотим [6].

Окрім того, в умовах сьогодення, ознайомлення з творами Ш. Бодлера стає не лише джерелом естетичного задоволення, але й інструментом для аналізу складних аспектів життя, формування уявлення про категорії потворного і прекрасного, вміння сприймати багатогранну реальність. Такий

підхід до вивчення літератури сприятиме не лише формуванню читацької компетентності, але й розвитку гуманних цінностей, які стають вкрай важливими в умовах глобальних викликів та змін. Збірка «Квіти зла», завдяки своїй поетичності, неординарності, символізму, може відіграти важливу роль у вихованні художнього сприйняття світу в учнів та сприяти їхньому розумінню та відчуттю краси, глибокого зв'язку з минулим та сучасним і формуванню толерантного та гуманного світогляду.

Розглянемо ставлення автора до філософської категорії красивого. «Рай утрачено, але залишилося його «відлуння» – Краса». Ліричний герой Бодлера переймається питаннями: що таке Краса та що врятує Красу? Даючи розгорнуту, навіть шокуючу картину розкладання матеріального тіла, поет стверджує, що тільки мистецтво, поезія здатні зберегти справжню Красу: «Ваші форми я зберіг, моя богине, / Зберіг мого кохання суть!» [3]. До речі, тут відчувається і певний перегук з одою Горация «До Мельпомени», адже все матеріальне – тлінне, а творчість – безсмертна [2, с. 89]. Можливо, краса для героя – це єдине, що здатне примирити його з цим убогим світом, тому для нього немає значення, чи з неба вона, чи «з темної безодні». Краса, на думку Бодлера, не може бути моральною чи аморальною, вона – поза мораллю, вона – надія на спасіння [3]. У цьому уривку з віршу «Гімн красі», можемо бачити ставлення до краси, як до позаморального явища, яке автор намагається донести у своїх творах.

Немає значення, чи з пекла ти, чи з раю,
 Потворно вибредна, страхітлива й свята,
 Як до безмежностей, що я про них не знаю,
 Але жадаю їх, відчиниш ти врата!
 Це байдуже, хто ти. Чи Діва, чи Сирена,
 Чи Бог, чи Сатана, чи ніжний Херувим,
 Щоб лиш тягар життя, о владарко натхнення,
 Зробила легшим ти, а всесвіт – менш гидким! [5]

Важливо пояснювати учням ці аспекти творчості Ш. Бодлера під час занять, а також сприяти їх власним роздумам на тему змісту життя, красивого та потворного і того, яку роль вони відіграють в сучасному світі. Важливо не лише познайомити учнів із «Квітами зла», а й подати її так, щоб вони зрозуміли та відчували глибину та значення творів поета, знайшли у них щось таке, що відгукнеться із вже пережитими ними особисто подіями [6].

Часто в школі виникають із цим великі труднощі через перевантаженість програми, коли часу на детальну роботу з твором немає. Недосконалість шкільних навчальних програм, яка не передбачає достатньо часу для ґрунтовного вивчення творів літератури, змушено обмежує можливості учнів осмислювати і аналізувати їх. Аналізуючи збірку «Квіти зла» Ш. Бодлера вкрай важливо пояснити контекст романтизму та символізму, щоб зрозуміти глибину його поетичних образів та філософію твору. Такий підхід до художнього твору дозволить учням не лише отримати естетичне задоволення від читання, але й формуватиме їхнє сприйняття краси, критичне мислення, художнє бачення світу, емпатію та сприйняття багатогранності світу. Посилити позитивний ефект можна шляхом обговорень, написання есе або рефлексії з власного досвіду учнів. Важливо також сприяти вільному висловлюванню учнями власних вражень, почуттів та думок від час обговорення твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодлер Шарль // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник: у 2 т. / за ред. Н. Михальської, Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. Т. 1: А–К. С. 153.
2. Квінт Горацій Флакк. Твори. 3 лат. Київ: Вид-во художньої літератури «Дніпро», 1982. 254 с.
3. Ковбасенко Ю. І. Зарубіжна література (профільний рівень). 10 клас. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/kovbasenko-world-literature-10-class-2018-profile-level/15.php>
4. Робоча програма навчальної дисципліни «Світова література». Київ : 2015. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13243/2/Z_Geikhman_PO_SL_UK_RNP.pdf

5. Шарль Бодлер. Гімн красі. Переклад Дмитра Павличка. URL:
https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2255#google_vignette

6. Шарль Бодлер. Квіти зла. URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2257>

Наталія Ліщук,
*Тернопільський національний педагогічний
 університет імені Володимира Гнатюка
 студентка 3 курсу
 факультету філології та журналістики
 Науковий керівник:
 М. Гудз*

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні наше суспільство переживає інформаційну війну, тому важливе значення має виховання людей, самостійних у власних діях і судженнях. Так, однією з ключових навичок сучасної особистості є критичне мислення. Це поняття стало предметом досліджень багатьох українських (І. Бондарчук, Т. Воропай, О. Пометун, Л. Терлецька, С. Терно, О. Тягло та інші) й закордонних науковців (Дж. Брунер, Д. Дьюї, А. Кроуфорд, М. Ліпман, Д. Макінстер, С. Метьюз, Р. Пауль, Ж. Піаже, Д. Халперн та інші). У контексті нашої розвідки слушним вважаємо твердження О. Тягла про важливість і значущість розвитку критичного мислення в умовах інформаційного суспільства [4].

Формування індивіда — тривалий процес і має кілька етапів. У дослідженні звертаємо увагу на особливості розвитку особистісних вмінь та навичок, зокрема критичного мислення, у школі. Сприятливим середовищем для цього вважаємо урок української літератури, де діти вчаться аналізувати тексти, сприймати інформацію, правильно ставити питання, розуміти авторську